

PARAMAHANSA
YOGANANDA

AUTO
BIOGRAFIE
van een
YOGI

AnkhHermes

Achttiende druk 2026

Oorspronkelijke titel: *Autobiography of a Yogi*, uitgegeven door de Self-Realization Fellowship, Los Angeles, Verenigde Staten.

Nederlandse vertaling (herzien 1975): Self-Realization Fellowship. De Raad van Internationale Publicaties (International Publications Council) van Self-Realization Fellowship, Los Angeles, California 90065, USA, heeft toestemming gegeven deze vertaling uit te brengen.

Omslag Villa Grafica
Binnenwerk Stampwerk
NUR 728

ISBN 9789020223460
ISBN e-book 9789020223477
ISBN audioboek 9789020223484

© 1946 Paramahansa Yogananda
© 2026 Uitgeverij AnkhHermes, onderdeel van VBK|media, Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden gereproduceerd, op welke manier dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

Uitgeverij AnkhHermes vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

www.ankh-hermes.nl

Inhoud

Voorwoord van de Amerikaanse uitgever	000
Voorwoord van W. Y. Evans-Wentz	000
1 Mijn ouders en eerste levensjaren	000
2 De dood van mijn moeder, en de mystieke amulet	000
3 De heilige met de twee lichamen (Swami Pranabananda)	000
4 Mijn tweede weglooppoging naar de Himalaya	000
5 Een geurenheilige verricht wonderen	000
6 De Tijgerswami	000
7 De levitatieheilige (Nagendra Nath Bhadoeri)	000
8 India's grote natuurgeleerde J. C. Bose	000
9 De gelukzalige aanbidder en zijn kosmische romance (Meester Mahsaya)	000
10 Ik ontmoet mijn meester Sri Yoekteswar	000
11 Twee jongens zonder geld te Brindaban	000
12 Jaren in mijn meesters hermitage	000
13 De slaaploze heilige (Ram Copal Moezoemdar)	000
14 Ervaring van kosmisch bewustzijn	000
15 De bloemkoolroof	000
16 De sterren verschalken	000
17 Sasi en de drie saffieren	000
18 Een islamitische wonderdoener (Afzal Khan)	000
19 Mijn meester, in Calcutta, verschijnt in Serampore	000
20 Wij bezoeken Kashmir niet	000
21 Wij bezoeken Kashmir	000
22 Het hart van een stenen beeld	000
23 Ik voltooi mijn universitaire studie	000
24 Ik word monnik van de Swami-orde	000
25 Broer Ananta en Zus Nalini	000
26 De wetenschap van <i>Kriya</i> Yoga	000
27 Stichting van een yoga-school te Ranchi	000
28 Kashi, herboren en ontdekt	000
29 Rabindranath Tagore en ik vergelijken onze scholen	000

30 De wet der wonderen	000
31 Een vraaggesprek met de Heilige Moeder (Kashi Moni Lahiri)	000
32 Rama wordt uit de dood opgewekt	000
33 Babaji, de Yogi-Christus van het huidige India	000
34 Verstoffelijking van een paleis in de Himalaya	000
35 Het leven van Lahiri Mahasaya is als dat van Christus	000
36 Babaji's belangstelling voor het Westen	000
37 Ik ga naar Amerika	000
38 Luther Burbank, een heilige tussen de rozen	000
39 Therese Neumann, de katholieke stigmatica	000
40 Ik keer naar India terug	000
41 Een idylle in Zuid-India	000
42 De laatste dagen bij mijn goeroe	000
43 De opstanding van Sri Yoekteswar	000
44 Met Mahatma Gandhi in Wardha	000
45 De Bengaalse 'van vreugde vervulde Moeder' (Ananada Moni Lahiri)	000
46 De vrouwelijke yogi die nooit eet (Ciri Bala)	000
47 Ik keer naar het Westen terug	000
48 Te Encinitas in Californië	000
49 1940-1951	000
Paramahansa Yogananda: een yogi in leven en dood	000
Doel en idealen van het Self-Realization Fellowship	000
De eeuwige Wet van Rechtvaardigheid	000
Noten	000
Literatuur	000

Dit boek bevat woorden en termen die in de tijd van ontstaan gangbaar waren, maar die tegenwoordig als discriminerend of beledigend kunnen worden ervaren. De tekst is niet aangepast, omdat dit afbreuk zou doen aan de historische context en het karakter van het werk.

Jullie geloven alleen maar als je tekenen en wonderen ziet!

Johannes 4:48.

Opgedragen aan de nagedachtenis van
Luther Burbank
'Een Amerikaanse Heilige'

Dankbetuiging

Ik ben veel dank verschuldigd aan mevrouw L. V. Pratt (Tara Mata) omdat zij zo lang aan de redactie van dit boek heeft gewerkt. Ook dien ik meneer C. Richard Wright te bedanken voor zijn toestemming uittreksels uit zijn Indiaas reisdagboek over te nemen, en dr. W. Y. Evans-Wentz voor zijn aanwijzingen en aanmoediging.

Paramahansa Yogananda (28 oktober 1945)

Voorwoord van de Amerikaanse uitgever

Paramahansa Yogananda stichtte twee niet-sektarische genootschappen zonder winstoogmerk: de Self-Realization Fellowship (SRF) in Amerika, het internationale hoofdkwartier, en de Yogoda Satsanga Society of India (YSS). Hij heeft vaak gezegd dat de bevrijdende boodschap van *Kriya* Yoga door deze twee organisaties over de gehele wereld zou worden verbreid. Zij voorziet in de dringendste behoefte van de mens in dit veront- rustende atoomtijdperk: de behoefte om bepaalde wetenschappelijke technieken die een directe en persoonlijke ervaring van God mogelijk maken, te kennen en toe te passen. De zending van de grote meester wordt voortgezet door leerlingen die hij jarenlang voor dat doel heeft opgeleid. De tweede voorzitter was Rajarsi Janakananda (J. J. Lynn). Zijn mooie leven nam op 20 februari 1955 een einde.

Rajarsi Janakananda

Rajarsi Janakananda volgde Paramahansa Yogananda op als president van de Self-Realization Fellowship/Yogoda Satsanga Society of India. Hij diende de SRF als bestuurder en geestelijk leider van 1952 tot zijn overlijden op 20 februari 1955. Zijn wereldse naam was James J. Lynn. Hij werd geboren op 5 mei 1892 in Archibald in Louisiana. Hij behaalde in stoffelijk én in geestelijk opzicht uitmuntende resultaten. Nadat hij zich opgewerkt had tot een belangrijk zakenman, bereikte hij de hogere staat van Zelfverwerkelijking. Paramahansaji zei dikwijls: ‘Sommige mensen zeggen: “De westerse mens kan niet mediteren.” Dat is niet waar. Sinds meneer Lynn voor het eerst Kriya Yoga ontving, heb ik hem nooit meer gezien zonder dat hij zich innerlijk met God verenigde.’

Over zijn eerste ontmoeting met Yoganandaji in Kansas City in 1932 zei Rajarsi later: ‘Ik werd me er (voor het eerst sinds jaren) van bewust dat ik zeer stil zat... ik had de weg gevonden naar een geestelijk rijk dat mij voordien onbekend was.’

In 1955 werd de Eerwaarde Moeder Daya Mata, die sinds 1931 tot de naaste leerlingen van Paramahansa Yogananda behoorde, voorzitter van de Self-Realization Fellowship en de Yogoda Satsanga Society of India. Zij zet het werk van haar goeroe, dat onder haar leiding aanzienlijk is toegenomen, nauwgezet voort.

Sri Daya Mata bezocht India van tijd tot tijd en leidde de viering van het gouden jubileum van de Yogoda Satsanga Society in Ranchi, Bihar, in 1967-68. In juli 1970 zat zij een vergadering voor van SRF-leden uit alle delen van de wereld gedurende de viering van de vijftigste verjaardag¹ van de stichting van de Self-Realization Fellowship in Amerika door Paramahansa Yogananda.² De grote goeroe schreef in hoofdstuk 1 een passage over Lahiri Mahasaya, woorden die weerklinken in de harten van Paramahansa Yogananda's eigen naaste discipelen en van de toegewijde leerlingen die de meester alleen kennen door zijn lessen, boeken en de grammfoonplaten waarop zijn stem is opgenomen:

Sri Daya Mata

De Eerwaarde Moeder Daya Mata volgde Rajarsi Janakananda op als president van de Self-Realization Fellowship/Yogoda Satsanga Society of India. Zij is het huidige geestelijke hoofd en vertegenwoordigt Paramahansa Yogananda en zijn Goeroes.

Sri Daya Mata is geboren in Salt Lake City in Utah en ontmoette Paramahansa Yogananda toen hij er een voordracht hield in 1931. Ze was toen een meisje van zeventien. Toen ze Paramahansaji voor het eerst zag, zei ze tegen zichzelf: 'Hier is iemand, die God liefheeft, hem zal ik volgen!' Binnen enkele maanden trad Sri Daya Mata toe tot het centrum op Mount Washington om door haar goeroe geestelijk opgeleid te worden.

De grote meester koos haar weldra uit voor een speciale rol. Hij droeg veel geestelijk en organisatorisch werk aan haar over en stelde haar aan jongere discipelen op het pad ten voorbeeld vanwege de wijze waarop zij de kloosteridealen naleefde, waarop hij het toekomstige leiderschap van de SRF/YSS Organisatie wilde funderen. Sri Daya Mata ging op 30 november 2010 over.

'Aanvankelijk was ik bedroefd omdat hij niet meer in een aards lichaam leefde. Maar toen ik het geheim van zijn alomtegenwoordigheid begon

te ontdekken, klaagde ik niet meer. Hij had dikwijls aan leerlingen, die ernaar hunkerden om hem te zien, geschreven: “Waarom zou u mijn stoffelijk lichaam komen bezoeken als ik altijd binnen het bereik van uw *koetastha* (geestelijke zicht) ben?”

Los Angeles, 4 mei 1972, Self-Realization Fellowship

Voorwoord van W.Y. Evans-Wentz, Jesus College, Oxford

Auteur¹ van onder andere: *Tibetan Yoga and Its Secret Doctrines: Attaining Right Knowledge, Het Tibetaanse Dodenboek en Tibets Great Yogi, Milarepa*

De waarde van Yogananda's autobiografie is mede daarom zo groot omdat die een van de weinige boeken in het Engels over de Wijzen van India is, dat niet door een journalist of een buitenstaander is geschreven, maar door iemand van hun eigen ras en met een vergelijkbare opleiding – kortom een boek *over yogi's door een yogi* is. Als ooggetuigenverslag van de buitengewone levens en vermogens van de moderne hindoeheiligen is het boek zowel voor de tegenwoordige tijd als voor de toekomst van belang. Ik hoop dat iedere lezer het boek zal waarderen en de illustere schrijver, die ik heb leren kennen en tot mijn grote genoegen zowel in India als in Amerika heb meegemaakt, daarvoor zal bedanken. Dit document over zijn ongewone leven is zeker een van de onthullendste in het Westen gepubliceerde Geschriften over de diepten van het hindoe-denken en -voelen, en de geestelijke rijkdom van India.

Ik heb het voorrecht gehad een van de wijzen – Sri Yoekteswar Giri (1855-1936) – wiens levensverhaal in dit boek wordt verteld, te ontmoeten. Sri Yoekteswar was een Jnanavatar, 'Incarnatie van de Wijsheid'. Een discipel van Lahiri Mahasaya; de Goeroe van Sri Yogananda. Parangoeroe van alle SRF/YSS-Kriya Yogis.

Een portret van de eerbiedwaardige heilige verscheen als een deel van de titelplaat van mijn *Tibetan Yoga and Secret Doctrines*.

Ik ontmoette Sri Yoekteswar in Poeri, in Orissa, aan de Baai van Bengalen. Hij leidde er toen een vredege ashram bij de kust en hield zich hoofdzakelijk bezig met de geestelijke opleiding van een groep jonge leerlingen. Hij gaf blijk van een levendige belangstelling voor het welzijn van de Verenigde Staten, van het hele Amerikaanse continent en ook van Engeland en stelde mij vele vragen over de werkzaamheden ver weg,

speciaal die in Californië van zijn belangrijkste discipel Paramahansa Yogananda, die hem zo dierbaar was en die hij in 1920 als zijn afgezant naar 't Westen had gezonden. Sri Yoekteswar was een aangename verschijning, hij had een voornaam gezicht en een vriendelijke stem, en werd terecht door zijn volgelingen vereerd. Iedereen die hem kende, of die nu tot zijn gemeenschap behoorde of niet, achtte hem hoog. Ik zie nog steeds zijn lange, rechte, ascetische gestalte voor me, gehuld in het saffraankleurige kleding van degenen die het wereldse zoeken hebben verzaakt. Hij stond bij de ingang van de hermitage klaar om mij te verwelkomen. Zijn haar was lang en ietwat krullend en hij droeg een baard. Zijn lichaam was flink gespierd, maar slank en welgevormd, en hij had een veerkrachtige tred. Hij had de heilige stad Poeri tot zijn aardse woonplaats gekozen, waar elke dag grote aantallen vrome hindoes, uit alle provincies van India afkomstig, naartoe komen, als ze de pelgrimstocht naar de befaamde Tempel van Jagannath, de 'Heer van de Wereld' ondernemen. Sri Yoekteswar sloot in 1936 in Poeri zijn sterfelijke ogen voor de beelden van dit vergankelijk bestaan, en ging over, wetende dat hij zijn incarnatie triomferend had afgesloten.

Het verheugt me werkelijk van het hoogstaande karakter en de heiligheid van Sri Yoekteswar te kunnen getuigen. Tevreden met zijn relatieve eenzaamheid gaf hij zich zonder enig voorbehoud en in stilte aan het ideale leven over, dat Paramahansa Yogananda, zijn discipel, nu voor de komende eeuwen heeft beschreven.

1

Mijn ouders en eerste levensjaren

De kenmerkende trekken van de Indiase cultuur zijn lange tijd een zoeken naar fundamentele waarheden en de daarmee samenhangende verhouding tussen leerling en goeroe geweest.¹ Mijn eigen pad leidde mij naar een wijze, een Christusfiguur, wiens onberispelijke leven een lichtend voorbeeld voor komende generaties zal zijn. Hij is een der grote meesters, die India's enige ware rijkdom zijn. Iedere generatie heeft zijn eigen wijzen om het land voor het lot van het oude Egypte en Babylon te behoeden. Mijn eerste herinneringen staan in verband met de anachronistische beelden uit een vroeger bestaan. Het waren heldere voorstellingen van een vorige incarnatie, waarin ik als yogi² te midden van de sneeuwvelden van de Himalaya had geleefd. Deze flitsen uit het verleden lieten mij met een of andere dimensieloze schakel ook een glimp van de toekomst opvangen. Ik herinner mij nog het vernederende gevoel van hulpeloosheid dat ik als klein kind had. Ik was me er pijnlijk van bewust dat ik niet kon lopen en mijzelf niet goed in woorden kon uitdrukken. Toen ik deze lichamelijke onmacht besepte, welden smeekbeden in mij op. Mijn sterk gevoelsleven verwoordde zich innerlijk in vele talen. In die innerlijke spraakverwarring wende mijn oor langzamerhand aan klanken van de Bengaalse woorden die ik om mij heen hoorde. Wat hebben de volwassenen toch een verkeerde voorstelling van het blikveld van een kind, dat zich, naar zij menen, alleen met speelgoed en zijn tenen bezighoudt.

Mijn innerlijke opstandigheid en mijn lichamelijke hulpeloosheid uitten zich vaak in hardnekkige huilkrampen. Ik herinner mij nog de algemene radeloosheid van ons gezin als ik zo verdrietig was. Ook blijde

herinneringen dringen zich aan mij op, mijn moeders liefkozingen en mijn eerste pogingen lispelend een zin te zeggen of wankelend een stap te zetten. Die eerste overwinningen, gewoonlijk snel vergeten, vormen toch de natuurlijke basis van zelfvertrouwen.

Mijn ver teruggaande herinneringen zijn niet uniek. Men weet van veel yogi's die de dramatische overgang van leven naar dood en omgekeerd steeds helemaal bewust hebben meegemaakt. Als de mens enkel lichaam was, zou het verlies hiervan werkelijk een einde maken aan zijn identiteit. Maar als duizenden jaren lang profeten de waarheid hebben gesproken, is de mens in wezen een onlichamelijke en alomtegenwoordige ziel. Al lijkt het vreemd, toch zijn duidelijke herinneringen aan de vroegste kindsheid niet zo bijster zeldzaam. Op mijn reizen door talrijke landen heb ik waarheidslievende mannen en vrouwen herinneringen aan hun prilste jeugd horen ophalen.

Ik werd op 5 januari 1893 in Gorakhpour in Noord-Oost India, dicht bij de Himalaya geboren. Daar bracht ik mijn eerste acht levensjaren door. Wij waren met zijn achten, vier jongens en vier meisjes. Ik, Moe-koenda Lal Ghosh,³ was de tweede zoon en het vierde kind.

Vader en moeder waren Bengalezen van de Kshatriya kaste,⁴ beiden gezegend met een heiligennatuur.

Hun wederzijdse stille en waardige liefde uitte zich nooit op lichtzinnige wijze. Een volledige, ouderlijke harmonie was het rustige middelpunt van een woelig huishouden met acht kinderen.

Vader, Bhagabati Charan Ghosh, was vriendelijk, ernstig, soms streng. Hoewel wij hem zeer liefhadden, bewaarden we als kinderen toch een zekere eerbiedige afstand tot hem. Als uitstekend wiskundige en logisch denker liet hij zich hoofdzakelijk door zijn verstand leiden. Maar moeder wist de harten te winnen en onderwees ons liefdevol. Na haar dood toonde mijn vader vaker zijn innerlijke zachtheid, en herinnerde zijn blik mij dikwijls aan die van mijn moeder.

In moeders tegenwoordigheid genoten we onze eerste bitterzoete kennismaking met de Geschriften. Toepasselijke verhalen uit het Mahabharata en Ramayana,⁵ werden te hulp geroepen om steun te verlenen aan de vereiste tucht. Onderwijs en tucht gingen hand in hand.

Dagelijks betoonde moeder aan mijn vader een zekere eerbied door ons kinderen 's middags zorgvuldig te kleden om hem te verwelkomen als hij thuiskwam uit zijn werk. Hij bekleedde een functie bij de Bengal-Nagpur-spoorwegmaatschappij, een der grootste bedrijven van India, die te vergelijken is met de functie van onderdirecteur. Voor zijn werk moest hij veel reizen. Ons gezin heeft gedurende mijn kinderjaren op verschillende plaatsen gewoond.

Moeder was vrijgevig tegenover behoeftigen. Ook Vader was goedhartig, maar zijn eerbied voor wetten en regels strekte zich ook uit tot de inkomensverdeling. Eens gaf moeder in veertien dagen meer geld aan voedsel voor de armen uit dan vader maandelijks verdiende.

'Al wat ik je vraag, is dat je alsjeblijft je giften binnen redelijke grenzen houdt.' Zelfs een zachte berisping van haar echtgenoot deed moeder pijn. Zonder de kinderen ook maar iets van de onenigheid te laten merken, bestelde zij een rijtuig.

'Goedendag; ik ga naar mijn moeder terug.' Dat was een oud ultimatum.

We schrokken hevig en begonnen te jammeren. Gelukkig verscheen onze oom van moederszijde; hij fluisterde vader een of andere oeroude wijze raad in. Nadat vader een paar verzoenende opmerkingen had gemaakt, bestelde moeder gelukkig het rijtuig weer af. Zo eindigde de enige onenigheid, die ik ooit tussen mijn ouders heb opgemerkt. Maar ik herinner mij het volgende karakteristieke gesprek:

'Geef me alsjeblijft tien roepie voor een ongelukkige vrouw, die voor onze deur staat.' Moeders glimlach had een bijzondere overredingskracht.

'Waarom tien? Een is genoeg.' En, als om zich te rechtvaardigen, voegde vader eraan toe: 'Toen mijn vader en grootouders plotseling stierven heb ik voor het eerst ervaren wat armoede is. Mijn hele ontbijt, voor ik vele kilometers naar school liep, was een kleine banaan. Later op de universiteit verkeerde ik in zo'n geldnood, dat ik een rijke rechter vroeg mij te ondersteunen met één roepie per maand. Hij weigerde met de opmerking "dat elke roepie er één was".'

'Hoe bitter is de herinnering aan de weigering van die roepie nog!' Moeders hart had een direct doeltreffende logica. 'Wil je dat die vrouw net zo'n pijnlijke herinnering aan jouw weigering van de tien roepie overhoudt, die ze dringend nodig heeft?' 'Jij wint.' Met het eeuwenoude

gebaar van een verslagen echtgenoot, opende hij zijn portefeuille en zei: 'Hier is een biljet van tien roepie. Geef het haar met mijn beste wensen!'

Vader neigde er toe bij elk nieuw voorstel eerst 'nee' te zeggen. Zijn houding tegenover de vreemde vrouw, die zo direct mijn moeders sympathie had gewonnen, was een voorbeeld van zijn gewone voorzichtigheid. Wie niet onmiddellijk toestemt eert daarmee slechts het beginsel van 'eerst denken, dan handelen'. Ik vond vader altijd redelijk en evenwichtig in zijn oordeel. Als ik mijn herhaalde verzoeken degelijk kon onderbouwen, bracht hij altijd het begeerde binnen mijn bereik, of het nu een vakantie-uitstapje of een motorfiets betrof.

Hij leerde zijn kinderen in hun vroegste jeugd zich streng aan de orderregels te houden, maar zijn houding tegenover zichzelf was werkelijk spartaans. Hij bezocht bijvoorbeeld nooit de schouwburg, maar zocht ontspanning in allerlei geestelijke oefeningen en in het lezen van de *Bhagavad Gita*.⁶ Daar hij alle overdaad schuwde, droeg hij zijn schoenen helemaal af. Zijn zoons kochten toen meer mensen dat deden een auto, maar vader was altijd tevreden met de tram voor zijn dagelijkse tocht naar het kantoor. Oppotten van geld ter wille van macht was hem volkomen vreemd. Toen hij de Calcutta Urban Bank had opgericht, weigerde hij zich te bevoordelen, door er aandelen in te nemen. Hij had alleen in zijn vrije tijd zijn burgerplicht willen vervullen.

Verscheidene jaren later, nadat vader gepensioneerd was, kwam er een Engelse accountant de boeken nazien van de Bengal-Nagpurspoorwegmaatschappij. Hij ontdekte tot zijn verbazing, dat vader nooit aanspraak op de uit te keren tantièmes had gemaakt. 'Hij deed het werk van drie man,' verklaarde de accountant aan de maatschappij. 'Hij heeft 125.000 roepies (ongeveer 41.250 dollar) te goed aan achterstallige vergoeding.' De directie gaf vader een cheque voor dat bedrag, maar hij dacht er zo weinig over na, dat hij vergat er zijn gezin van in kennis te stellen. Pas veel later vroeg mijn jongste broer Bishnoe, die deze aanzienlijke storting op een bankrekening had ontdekt, hem ernaar.

'Waarom zou ik zo blij zijn met stoffelijk voordeel?' antwoordde vader. 'Wie streeft naar geestelijk evenwicht is nooit opgetogen bij winst of terneergeslagen bij verlies. Hij weet, dat een mens zonder een cent ter wereld komt en zonder een roepie weer vertrekt.' Reeds in hun eerste huwelijksjaren werden mijn ouders leerling van een groot meester, Lahiri Mahasaya van Benares. Die band versterkte vaders van nature as-

cetische temperament. Moeder deed mijn oudste zuster Roma eens een merkwaardige bekentenis: ‘Vader en ik leven slechts eenmaal per jaar als man en vrouw met het doel kinderen te hebben.’

Vader ontmoette Lahiri Mahasaya voor het eerst door toedoen van Abinash Baboe,⁷ een beambte op een bijkantoor van de Bengal-Nagpur-spoorwegmaatschappij. In Gorakhpur bleef Abinash maar pakkende verhalen vertellen over allerlei Indiase heiligen. Hij eindigde altijd met een lofredde op zijn eigen beroemde goeroe.

‘Heb je weleens gehoord van de bijzondere omstandigheden, waaronder je vader leerling van Lahiri Mahasaya is geworden?’

Het was op een lome zomermiddag, toen Abinash en ik samen op het erf van ons huis zaten, dat hij mij die intrigerende vraag stelde. Ik schudde mijn hoofd met een verwachtingsvolle glimlach. ‘Jaren geleden, nog voor je geboren was, vroeg ik mijn chef, je vader, om een week verlof om mijn goeroe te Benares op te zoeken. Je vader stak de draak met mijn plan.’

‘Ben je van plan een godsdienstijveraar te worden?’ vroeg hij. ‘Concentreer je liever op je kantoorwerk als je vooruit wilt komen.’ Toen ik die dag bedroefd langs een bospad huiswaarts wandelde, ontmoette ik je vader in een draagstoel. Hij zond de dragers met de draagstoel weg en kwam naast mij lopen. Met de bedoeling mij te troosten, wees hij mij op de voordelen van een streven naar werelds succes. Maar ik hoorde hem lusteloos aan. Mijn hart herhaalde steeds: Lahiri Mahasaya, ik kan niet leven zonder u.

Ons pad bracht ons aan de rand van een stil veld, waar de stralen van de late middagzon de golvende hoge halmen van het wilde gras nog met hun licht be kroonden. Wij hielden vol bewondering stil. Daar in het veld, slechts een paar meter van ons af, verscheen plotseling de gestalte van mijn goeroe.⁸

‘Bhagabati, u bent te hard voor uw werknemer!’ Verbaasd hoorden wij zijn stem in onze oren klinken. Hij verdween even geheimzinnig als hij gekomen was. Op mijn knieën zittend riep ik uit: ‘Lahiri Mahasaya! Lahiri Mahasaya!’ Je vader stond enkele ogenblikken stil; hij was als met stomheid geslagen. ‘Abinash, niet alleen jou geef ik verlof maar ook mijzelf om morgen naar Benares af te reizen. Ik moet die grote Lahiri Mahasaya leren kennen, die in staat is zichzelf naar goeddunken te ver-

stoffelijken om voor jou in de bres te springen. Ik zal mijn vrouw meenemen en die meester vragen ons op zijn geestelijk pad in te wijden. Wil je ons naar hem toe brengen?' 'Natuurlijk!' De miraculeuze verhoring van mijn gebed, en de snelle en gunstige wending die mijn leven had gekregen, vervulden mij met vreugde.

De volgende avond spoorden je ouders met mij naar Benares. We kwamen er de volgende dag aan, namen voor het eerste deel van de weg een rijtuigje en moesten toen door nauwe laantjes naar het afgelegen huis van mijn goeroe wandelen. Toen wij zijn kleine kamer binnentraden, bogen wij voor de meester, die in zijn gewone lotushouding zat. Hij keek ons doordringend met halfgesloten ogen aan en richtte zijn blik op je vader.

"Bhagabati, u bent te hard voor uw werknemer!" Het waren dezelfde woorden als die hij twee dagen tevoren op het grasveld had gebruikt. Hij voegde er aan toe: "Ik ben blij dat u het Abinash vergund hebt mij te bezoeken en dat u en uw vrouw hem hebben vergezeld." Tot hun vreugde wijdde hij je ouders in de geestelijke techniek van *Kriya Yoga*⁹ in. Je vader en ik, als broederdiscipelen, zijn dikke vrienden geworden sinds die gedenkwaardige dag met het visioen. Lahiri Mahasaya stelde bijzonder belang in jouw geboorte. Je leven zal zeker met het zijne verbonden zijn; de zegen van de meester mist zijn uitwerking nooit.'

Lahiri Mahasaya verliet deze wereld kort nadat ik erop verscheen. Zijn portret in een fraaie lijst sierde steeds ons familie-altaar in de verschillende steden, waarnaar mijn vader werd overgeplaatst. Menige ochtend en avond mediteerden moeder en ik voor een geïmproviseerd altaar, terwijl wij bloemen offerden, gedoopt in geurende sandelhoutpasta. Met wierook en mirre, en met onze verenigde toewijding, eerden wij het goddelijke, dat zijn volledige uitdrukking in Lahiri Mahasaya vond.

Zijn beeltenis oefende een overweldigende invloed op mijn leven uit. Naarmate ik ouder werd hield ik mij ook innerlijk meer met de meester bezig. In meditatie zag ik vaak zijn beeld uit de kleine fotolijst komen en een levende vorm aannemend, voor mij komen zitten. Wanneer ik trachtte de voeten van zijn lichtend lichaam aan te raken veranderde het en werd het weer de foto. In de loop der jaren werd het kleine, in een lijst opgesloten beeld van Lahiri Mahasaya tot een lichte, levende tegenwoordigheid. Ik bad dikwijls tot hem als ik het moeilijk had of verward was, en dan ervoer ik binnenin mij zijn troostende leiding. Eerst vond ik het

jammer dat hij niet langer in het lichaam leefde. Toen ik zijn verborgen alomtegenwoordigheid begon te voelen, klaagde ik niet langer. Hij had dikwijls aan leerlingen, die er al te nadrukkelijk op stonden hem te bezoeken, geschreven: ‘Waarom komt u hier mijn stoffelijk lichaam bezoeken als ik toch altijd binnen het bereik van uw *koetashta* (geestelijke zicht) ben?’

Omstreeks mijn achtste jaar werd ik gezegend met een wonderbaarlijke genezing door de foto van Lahiri Mahasaya. Deze ervaring versterkte mijn liefde. Toen wij in Ichapoer in Bengalen waren, waar onze familie vandaan kwam, kreeg ik Aziatische cholera. Men vreesde voor mijn leven. De dokters konden niets meer doen. Moeder die aan mijn bed zat en buiten zichzelf was van angst, spoorde mij aan om naar Lahiri Mahasaya’s portret te kijken, dat boven mijn bed aan de muur hing.

‘Buig in gedachten voor hem!’ Zij wist, dat ik te zwak was om zelfs mijn handen op te heffen om hem te begroeten. ‘Als je werkelijk toewijding toont en innerlijk voor hem knielt, zal je leven gespaard worden.’

Ik staarde naar zijn portret en zag daaruit een verblindend licht komen, dat het ganse vertrek vulde. Mijn onpasselijkheid en andere niet te bedwingen ziekteverschijnselen verdwenen; ik was beter. Dadelijk voelde ik mij sterk genoeg om voorover te buigen en moeders voeten aan te raken om haar te bedanken voor haar onbegrensde geloof in haar goeroe. Moeder drukte haar hoofd herhaaldelijk tegen het kleine portret.

‘O, Alomtegenwoordige Meester, ik dank u, dat uw licht mijn zoon heeft genezen.’ Ik besepte, dat ook zij de stralende lichtglans had gezien, waardoor ik ogenblikkelijk genezen werd van een ziekte, die doorgaans dodelijk is.

Een van mijn kostbaarste bezittingen is datzelfde portret, dat Lahiri Mahasaya zelf aan mijn vader heeft gegeven, en dat een heilige levenstrilling in zich draagt. Het beeld heeft een miraculeuze oorsprong. Ik hoorde het verhaal van Kali Koernar Roy, vaders broederdiscipel. Het schijnt dat de meester niet gefotografeerd wilde worden. Ondanks zijn verzet werd er eens een foto genomen van hem en een groep toegewijden, onder wie Kali Koernar Roy. Tot zijn verbazing ontdekte de fotograaf dat hoewel de leerlingen duidelijk te zien waren, het midden, waar hij redelijkerwijs had mogen verwachten de gestalte van Lahiri Mahasaya te zullen vinden, leeg was. Dit fenomeen werd in brede kring druk besproken.

Een van de leerlingen, een uitmuntend fotograaf, Ganga Dhar Baboe, blufte dat de vluchtige figuur hem niet zou ontsnappen. De volgende ochtend, toen de Goeroe op een houten bank in lotushouding zat met een scherm achter zich, kwam Ganga Dhar Baboe met zijn foto-uitrusting aanzetten. Hij deed zijn uiterste best en belichtte gretig twaalf platen. Op elk daarvan vond hij een afbeelding van de houten bank en het scherm maar niet van 's Meesters gestalte.

In tranen en teleurgesteld zocht Ganga Dhar Baboe zijn goeroe op. Het duurde lang voordat Lahiri Mahasaya de stilte verbrak met de veelzeggende opmerking:

‘Ik ben Geest. Kan je camera het Alomtegenwoordige Onzichtbare weerspiegelen?’

‘Ik denk van niet. Maar, heilige Heer, ik zou zo graag een afbeelding willen hebben van uw lichamelijke tempel. Mijn visie was beperkt; tot nu toe heb ik niet beseft dat de Goddelijke Geest in u in Zijn volheid woont.’

‘Kom dan morgenochtend en ik zal voor je poseren.’

Weer stelde de fotograaf zijn toestel in. Deze keer stond de heilige gestalte, niet in een mysterieuze, onzichtbaar makende mantel gehuld, scherp op de plaat. Voor zover ik weet poseerde de meester nooit voor een andere foto. De knappe trekken van Lahiri Mahasaya duiden nauwelijks aan tot welk ras hij behoort. Zijn diepe vreugde over zijn verbinding met God wordt zichtbaar in een ietwat raadselachtige glimlach. Zijn ogen, die halfopen staan, om aan te duiden dat hij zo goed als geen belangstelling had voor de uiterlijke wereld, zijn eveneens halfgesloten ten teken van zijn volledig opgaan in de innerlijke gelukzaligheid. De armzalige verlokkingen dezer aarde volkomen uit zijn bewustzijn bannend, was hij zich altijd ten volle bewust van de geestelijke moeilijkheden van zoekers die zich tot hem wendden vanwege zijn goedheid.

Kort na mijn genezing door de kracht van 's Meesters portret, kreeg ik een geestelijk visioen, dat van grote invloed op mij was. Op een ochtend op mijn bed zittend, zakte ik weg in een diepe mijmering.

‘Wat is er achter de duisternis van het gesloten oog?’ Die diepgravende vraag kwam heel sterk in mij op en liet mij niet meer los. Een geweldige lichtflits openbaarde zich plotseling aan mijn innerlijke blik. Gestalten van heiligen die in meditatiehouding in hun grotten in de bergen zaten, verschenen als miniatuurfilmbeelden op het grote stralende scherm in mijn voorhoofd.

‘Wie bent u?’ vroeg ik al te luid.

‘Wij zijn de Yogi’s van de Himalaya.’ Dit nauwelijks te beschrijven hemelse antwoord vervulde mijn hart met een grote vreugde.

‘O, ik verlang naar de Himalaya te gaan en te worden als gij!’

Het visioen verdween, maar de zilverige stralen verbreidden zich in steeds wijder wordende cirkels, tot in oneindigheid toe.

‘Wat is die wonderbare gloed?’

‘Ik ben Iswara;¹¹ ik ben licht.’ De stem was als murmelende wolken.

‘Ik wil één worden met u!’

Langzaam ebde de goddelijke extase weg, maar ze liet een vurig en blijvend verlangen in mij achter om God te zoeken. ‘Hij is eeuwige, altijd nieuwe vreugde.’ Dit visioen is mij nog lang na die dag van verrukking bijgebleven.

Ik heb nog een vroege, markante herinnering. Ook letterlijk markant, want ik heb er een litteken aan overgehouden. Mijn oudere zuster Oema en ik zaten in de vroege ochtend onder een *niemboom* op ons erf in Gorakhpur.

Zij hielp mij een Bengalees ABC-boek te lezen, tenminste zolang ik met mijn aandacht niet bij de papegaaien was, die rijpe *margosav*ruchten aten. Oema klaagde over een bult op haar been en haalde een pot zalf. Ik smeerde een beetje zalf op mijn onderarm.

‘Waarom doe je zalf op een gezonde arm?’

‘Wel, zus, ik voel dat ik morgen een buil zal hebben; ik probeer je zalf op de plek waar die buil zal verschijnen.’

‘Jij kleine leugenaar!’

‘Zus, noem me geen leugenaar voor je ziet wat er morgen gebeurt,’ zei ik verontwaardigd.

Maar het maakte niet veel indruk op Oema en ze berispte mij nog driemaal.

Een onwrikbare vastbeslotenheid klonk in mijn stem, toen ik langzaam antwoordde: ‘Ik wil dat ik morgen precies op deze plek van mijn arm een tamelijk grote bult zal hebben, en dat jouw bult tweemaal zo groot zal zijn als nu!’ De volgende ochtend had ik inderdaad een flinke buil op de aangeduide plek; en de afmeting van Oema’s buil was verdubbeld. Met een gil vloog mijn zuster naar moeder toe: ‘Moekoenda is een zwarte tovenaars geworden!’

Ernstig beval moeder mij nooit de macht van het woord te gebruiken om kwaad te doen. Ik heb altijd haar raad ter harte genomen en opgevolgd.

Mijn buil werd chirurgisch behandeld. De snee die de dokter maakte werd een litteken, dat er nog altijd is. Dat litteken op mijn rechterarm is een blijvende herinnering aan de macht van woorden.

Die eenvoudige en schijnbaar onschuldige zinnen die ik met diepe concentratie tegen Oema uitgesprak, bezaten genoeg verborgen kracht om als bommen te exploderen en een bepaalde schadelijke uitwerking te hebben. Later begreep ik, hoe de explosieve trillingen in woorden verstandig konden worden aangewend om alle moeilijkheden in het leven te overwinnen, zonder dat er littekens of een schrobbering op volgen.¹²

Ons gezin verhuisde naar Lahore in de Punjab. Daar kreeg ik een afbeelding van de Goddelijke Moeder in de vorm van de godin Kali.¹³ Deze wijdde een klein informeel altaar op het balkon van ons huis. De onwrikbare overtuiging kwam over mij, dat al mijn wensen, op die heilige plek uitgesproken, in vervulling zouden gaan. Terwijl ik daar op zekere dag met Oema stond, sloeg ik twee jongens gade die vliegers oplieten boven de daken van twee gebouwen, die slechts door een heel nauwe steeg van ons huis waren gescheiden.

‘Waarom ben je zo stil,’ vroeg Oema, terwijl ze me speels een duwtje gaf.

‘Ik denk er juist aan, hoe wonderlijk het is, dat de Goddelijke Moeder mij alles geeft, waar ik om vraag.’

‘Ik denk, dat ze je die twee vliegers zou geven!’ Mijn zuster lachte spottend.

‘Waarom niet?’ Zwijgend begon ik om die twee vliegers te bidden. In India worden wedstrijden met vliegers gespeeld, waarvan het touw bedekt is met lijm en gemalen glas. Elke speler probeert het touw van zijn tegenstander door te snijden. Een losse vlieger zeilt over de daken en het is dan heel leuk om die te pakken te krijgen. Daar Oema en ik op een overdekt, inspringend balkon stonden, scheen het onmogelijk, dat er een losse vlieger onze kant op zou komen; zijn touw zou natuurlijk over het dak slieren.

De spelers aan de andere kant van de steeg begonnen aan de wedstrijd. Eén touw werd doorgesneden, dadelijk zweefde de vlieger in mijn richting. Doordat de wind plotseling afnam bleef de vlieger een ogenblik

op dezelfde plaats zweven, en raakte het touw stevig verstrikt in een cactus op het dak van het tegenoverliggende huis. Daardoor vormde zich een mooie lange lus, die ik kon beetpakken; ik overhandigde Oema mijn buit.

‘Dat was maar een buitengewoon toeval en geen antwoord op je gebed. Als de andere vlieger op je toekomt, zal ik je geloven.’ De donkere ogen van mijn zuster verrieden meer verbazing dan haar woorden.

Ik bad nog energieker. Een krachtige ruk van de andere speler had het plotseling verlies van zijn vlieger tot gevolg. Hij zette dansende op de wind koers naar mij. Mijn hulpvaardige helper, de cactus, legde weer de vereiste lus in het vliegertouw, zodat ik het kon grijpen en Oema mijn tweede trofee aan kon bieden.

‘Werkelijk, de Goddelijke Moeder luistert naar jou. Maar voor mij is dat al te griezelig.’ En zus stoof weg als een verschrikte hinde.